

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΣΑ ΝΤΕ ΧΟΧΕΝΣΤΑΟΥΦΕΝ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οι κεραυνοί του Βλεμμύδη κατά της μαρκησίας. Η στάσις του αυτοκράτορος. Όπου δέν τολμά νά έπάρη... Πεδερές και γαμήρες. Ο θάνατος του αυτοκράτορος Ιωάννου Δούκα. Η δυστυχία της πριγκιπίσσης εξακολουθεί... Οι Έλληνες την κρατούν κοντά τους ως έμψη. Ο έρωσ του Μιχαήλ Παλαιολόγου προς την Άννα. Το διαζύγιό με τή σύζυγό του. Η έπιστροφή της Άννας στην πατρίδα της. Ο θάνατός της στην Ίσπανία κ.τ.λ.

II

Είδιμε στό προηγούμενο φύλλο πώς ή πριγκίπισσα της Λύσεως Κωνσταντία ντε Χοχενστάουφεν παντρεύτηκε τόν Έλληνα αυτοκράτορα της Νικαίας Ιωάννη Δούκα Βυζαντινή. Ο γάμος αυτός, όπως είπαμε, στάθηκε άτυχος γιά τή φτωχή Εβρώσια πριγκίπισσα, γιατί ο σύζυγός της, παρατώντας αυτήν, έρωτεύθηκε μιá γυναίκα της αζουλοβίας της, τήν «φύρα» μαρκησίας, όπως τήν έλεγαν οι Βυζαντινοί. Μεταξύν τών άλλων πού κατοίχωναν τό σανάδαλο αυτό, ήταν και ο περίφημος κληρικός και συγγραφέας της εποχής Βεζυμύδης, ο όποιος δέν έγινε εικόνα για νά έπιτεθή έναντίον της έννομιμένης του αυτοκράτορος, μέχρις ότου, μιá μέρα, όσον αυτή έτόλιμρε νά εμφανιστή στό μοναστήρι όπου λειτουργούσε, τήν άπέταξε σκατώτα.

Άμέσως μετά τήν προσβολή αυτή, τόσο ή μαρκησία, όσο και οι πόλιες της, κατήγγειλαν τό γεγονός στόν αυτοκράτορα, προσπαθώντας νά τόν έξωθήσουν έναντίον του Βεζυμύδη, ο όποιος είχε αλληλεπιδράσει με τήν αυτοκράτειρα.

Γιά τήν άποψη των όσον τήν τιμωρία του αυτοκράτορος και νά πάρη με τό μέρος του τό λαό, έξέδωσε τότε μιá έγκύκλιο, τήν όποιαν άπέστειλε προς όλους τους νομούς της αυτοκρατορίας και στην όποια περιέγραφε λεπτομερώς πώς είχε λάβει χώρα τό έπεισόδιο με τή μαρκησία. Χρησιμοποιούσε λέξεις πολύ βρωμικές έναντίον της έννομιμένης, γιά τήν όποιαν έγραφε: «Μιá γυναίκα πού θέλει ν' άρτίση στους ανθρώπους, δέν μπορεί νά είναι άληθής δούλη του Θεού». Έπεισμένοι δε τήν έγκύκλιο του ός έξήλθε:

«Νά για ποίους λόγους έδιώξα, χωρίς νά διάστασο καθόλου, τήν άναίσχυρη και άναιδή αυτή γυναίκα, ή όποια κυλιέται μέσα στό βρόδο, από τόν ίερό αίκο του Κυρίου».

Ο αυτοκράτορας Λούκας όσάσσο, άν και άγαπούσε τολλά τή μαρκησία, άνήνθησε, καθώς φαινόταν, νά ίσατοσηγή τήν έννομιμένη του και νά τήν έδιώξη. Με τό μάτι γεμάτο δάκρυα και μιλώντας συγκρατώντας τους λυγμούς, της είπε τήν ώρα πού αυτή τόν έξώρισε νά τιμωρηθή τό Βεζυμύδη:

— Γιατί θέλετε νά τιμωρήσω αυτό τόν δικαιο άνθρωπο; Άν είχα ύψει ός τώρα τίμα και άνελιπύθη, καμιά προσβολή δέν θα μπορούσε νά θίξη τήν αυτοκρατορία μου μεγαλειότητα... Μα έγώ μόνος μου προσβάλλω όλες τις κατηγορίες πού βαρύνουν τό πρόσωπό μου και τήν άξιοαρέτιά μου... Όποιος έσπαρα, ής θείσσο τώρα...

***

Έντομηταξό, μέσα σε όλα αυτά τό σανάδαλο, τί έλεγε και τί έκανε ή φτωχή αυτοκράτειρα Άννα (όπως είχαν όνομάσει οι Βυζαντινοί τή Κωνσταντία ντε Χοχενστάουφεν)... Κανείς δέν τό ζούσε, Όπως φαινόταν δε, ούτε ο πατέρας της δέν ενδιαφερόταν καθόλου γιά τήν, άν και ο θάνατός της άπαιτούσε τόν σύζυγό της είχε φτάσει ός τ' αυτή του. Τονόλιστον στις έπιστολές πού έστειλε τότε στόν προσφιλέστατό του γαμήρο και στις όποιες τού έκδηλώνει τή συμπάθεια του και τήν έντιμότητά του, δέν έκανε καθόλου λόγο γιά τήν Άννα.

Τέλος, στό 1250, ο Φρειδερίκος II πέθανε και έτσι διεκλήθη και ή σημαχία πού συνέδειε μαζί του τό γαμήριό του, ο όποιος ήρθε τότε σε συνένοση με τόν Πάπα. Το άποτέλεσμα τών συνεννοήσεων αυτών ήταν νά δώση ο Πάπας στόν αυτοκράτορα Λούκα έλευθερία δράσεως νά καταλάβη τήν Κωνσταντινούπολη και ο Λούκας νά ίσοχηθώ στην Πάπα τήν πραγματοποιήση της έννομισης τών δύο Έκκλησιών. Μά έντομηταξό, πού πραγματοποιήσθον τά σχέδια αυτά, στις 30 Οκτωβρίου 1254, ο αυτοκράτορας της Νικαίας πέθανε και τόν διαδέχτηκε στό θρόνο ο γιός του Θεόδωρος II Λάσκαρης.

Η Άννα, μετά τό θάνατο του σύζυγού της, σέφετηκε ότι τό καλύτερο πού είχε νά κάνει, θα ήταν νά γυρίσει στην πατρίδα της. Η θέσις της στην Αθήν της Νικαίας ήταν πολύ δύσκολη, μά, παρά τή θέλησή της, ο καινούργιος αυτοκράτορας τήν έφάρτησε κοντά του, ως ύμφο έναντίον του αδελφού της. Τού γάμου αυτή διαμαρτυρήθηκε κατά της άδικης αυτής άποφάσεως. Οι Έλληνες δέν τήν άγιναν πια νά φέρη. Το ίδιο συνέβη και άργότερα, όταν μετά τό θάνατο του Θεοδώρου Λασκάριου, ο Μιχαήλ Παλαιολόγος σφετερίστηκε τό θρόνο και άνέστησε, στό 1261, τήν Κωνσταντινούπολη. Η μόνη μεταβολή πού έπαθή τότε στην κατάσταση της Άννας, είχε ότι ακολούθησε και αυτή, με όλη τήν Αθήν, τόν αυτοκράτορα στην καινούργια του πρωτεύουσα, αζυμύλοτος τού περίου.

Όστόσο, ή νεορα χήρα διατηρούσε, σύμφωνα με τή Βυζαντινή έθιμοτεπία, τή θέσις της ως αυτοκρατορίας. «Ζούσε ένάφετα—γράφει κάποιος χρονικογράφος της εποχής—και ή όμορφιά της ψυχής της διέλασσε τήν όμορφιά του προσώπου της.» Δέν έλάβαινε μένος στις έλετίες και είχε άκουαζωνική από κάθε ζήνη. Μά παρ' όλη τήν ήσυχία και άποτραβηγμένη ζωή της, ή όμορφιά της δέν περνούσε καθόλου άπαράτηρη μέσ' στό παλάτι. Ήταν τότε τριάντα περίου χρόνων και ή όμορφιά της βρισκόταν σ' όλη τήν άνθοια. Έτσι, ύστερ' από λίγον καιρό, ο καινούργιος αυτοκράτορας Μιχαήλ Παλαιολόγος έρωτεύθηκε με πάθος και άποφάσισε νά τήν κάνει σύζυγό του, νομιμοποιώντας έτσι και τό σφετερισμό του θρόνου.

Στις σχετιζέσ όμοσ προτίσεις του, ή Άννα, νομίζοντας ότι ήθελε νά τήν κάνει έννομιμένη του, άπάντησε περιήγνα και περιφρονητικά, τονίζοντας τού ότι ήθελε νά φερθή τό μεγαλύτερο σεβασμό σε μιá χήρα αυτοκράτορος και ζώη του Φρειδερίκου II, αυτός πού ήταν άλλοτε άντρός της. Αιτή ή άνησις όμως δέν άπεθάρανε τόν έρωτευμένο αυτοκράτορα και της διεκρίμισε ότι ήθελε νά τήν κάνει γυναίκα του.

Μά ο Μιχαήλ ήταν παντρεμένος και ή σύζυγός του Θεοδώρα ήταν γυναίκα γοητευτική, από μεγάλη οικογένεια και άνεπιλήττων ήδων. Έκτός αυτών δε, έλάτρευε τό σύζυγό της, στόν όποιον είχε γυρίσει τρία παιδιά. Έναντίον μιás τέτοιας σύζυγού ήταν πολύ δύσκολο κανείς νά βρή μιá πρόσφα διαζύγιου και ούτε ο αυτοκράτορας μπορούσε νά περμένη τίποτε από τήν καλή της θέληση. Τότε ο Μιχαήλ Παλαιολόγος έπεκαλέσθη τή συμφώνησαν του κράτους γιά νά έξυτηρηθή τις έρωτικές του ήπιότητες. Έξήγησε λοιπόν στό Συμβούλιο του τούς μεγάλους κινδύνους πού άπειλούσαν τήν αυτοκρατορία, και τούς άνεκόνισσε τις προταζόμενες πού έκαναν οι Λατινοί γιά ν' άνακητήσουν τήν Κωνσταντινούπολη. Κατέληξε δε στό συμπέρασμα ότι έπρεπε νά παντρευτή τήν Άννα γιά νά γίνη έτσι σύμμηρος του αδελφού της, βασιλέου της Σικελίας, Μάνφρεντ.

Μά τά όνειρα του αυτοκράτορος δέν έμειλαν νά πραγματοποιηθώ, γιατί ή Θεοδώρα, ή νόμιμος σύζυγός του, δέν έννοοισε με ζα νά νείνα πρώτο νά του δώση διαζύγιου και κατούρωσε μάλιστα νά πάρη με τό μέρος της και τόν Πατριάρχη, ο όποιος άμέσως άρχισε νά άπειλή τόν Μιχαήλ ότι θα έκαρκενδονίση έναντίον του τούς κεραινούς της Έκκλησίας, άν έπέμεινε στά σχέδιά του. Μαρξ στις ροβήρες αυτές του Πατριάρχου, ο αυτοκράτορας άναγκάστηκε νά ίσοχωρήση. Έπειδή όμως είχε πάντοτε άνάγκη της σημαχίας του Μάνφρεντ, χρησιμοποίησε τήν Άννα, με άλλον όμοσ τρόπο. Της απέδωσε τήν έλευθερία και τήν έστειλε στόν αδελφό της...

***

Έτσι, ύστερα από άπουσία είκοσι περίου χρόνων, ή Άννα-Κωνσταντία Ξαναγίησε στην πατρίδα της. Μά και εκεί δέν ήσούχασε, γιατί έμελλε νά προσταθή σε και

